הויא שן בחצר הניזק. לכיון דיכיף ליה בעל חצר רשותא לעיולי דוכתא לקני ליה גבוה והוה ליה חצר הניזק וחצר הבותפין לפטור כה על הצד ועל הרגל[ו] ה"מ משותף לחצרי לחצר של שניהם אבל שור מעלמא דעל וחזיק לחד מייניהו ועבר בשדה לחבר [שמות כב] קריינן ביה: **כרשות הרבים.** לאו דוקא כלומר לאו בשדה לחבר לניזק קריינן ביה: **מאי כרשות ומאי שלא כרשות.** בקרקן מין חילוק בין חצר הניזק לרה"ר מי לימרת בשלמא פטור וחייב בעל חצר לחצר ניחא דכרשות פטור לחין עליו לגמרי: **ולא משלמא שלא חצי נזק.** והאי פטור מנזק שלם קתני וכרשות חייב ר"ש: **כרחה.** עז: **חציל.** נתחמס: **הכא כרשות קציל עליה נטירותא.** דבחמתו. וטעמא דרבא לאו משום דקסבר דמאן דעל כרשות קציל עליה נטירותא דבחמות בעל חצר הכי קאמר[ו] כולה רבנן היא ותוקי דבעל קדירות כי על כרשות לא קציל עליו נטירותא והכא כדמפרש טעמא לקמיה למיפא בעיא לגיעותא ותשתלנן מרווחא דחצר זרועותיה: **ובעל חצר חייב בנזקי כשור.** מה שפקיר לשותו ואף על גב דכתיב כי יכרה איש בור ולא [כי] יכרה שור בור ס"מ בשור כרה"ר דלאו עליה דידיה רמייה למלויי: **הכא היון לחיים ליה למלוייה.** מקמי דליפקריה להא בור דידיה הוא וכי תפקר בחר הכי נותן תקנה כרה"ר: **חזיק בו.** שנתקל בו: **רבן פטור.** קס"ד השתא רבן ושיבר כליו או נתקל בו בע"ח לאחר שרבן: **ונטנפו בליו.** לאחר מיכן. ודוקא כליו אבל הוא עצמו חזק חייב בעל השור ואף על פטרינן ליה משום איש בור ואף על בור לכל מידי דהוו דילמא בשעת נפילה כגון בגלגיש וכן נפלה גמלו ואף העמידה ממחייבינן ליה משום בור ואע"ג דליכא לאף על גב דאמר מר כי יכרה איש בור ולא שור בור הכא כיון דאית ליה להאיך למלוייה ולא קא מלייה כמאן דכרייה דמי ואמר רבא הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הוזק בו חייב רבץ פטור ומשום דרבץ פטור אמר רב פפא מאי רבץ שהרביץ גללים ונטנפו כליו של בעל הבית דהויא גללים בור ולא מצינו בור שחייב בו את הכלים הניחא לשמואל דאמר כל תקלה בור הוא אלא לרב דאמר עד דמפקר ליה מאי

מאי ברשות ומאי שלא ברשות איכא אמרי ברשות הויא לה שן ברשות הניזק ושן ברשות הניזק חייבת שלא ברשות הויא לה שן ברה"ר ושן ברשות הרבים פטורה ת"ש הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ממקום אחר ונגחו פטור ואם הכנים ברשות חייב מאן פטור ומאן חייב לאו פטור בעל חצר וחייב בעל חצר לא פטור בעל השור וחייב בעל השור אי הכי מאי ברשות ומאי שלא ברשות איכא אמרי הא מני [ו]ר' טרפון היא דאמר משונה קרן בחצר הניזק נזק שלם משלם ברשות הויא לה קרן בחצר הניזק ומשלם נזק שלם שלא ברשות הויא לה קרן ברה"ר ולא משלמא אלא חצי נזק: **ההיא איתתא דעלתה למיפא בההוא ביתא** אתא ברחא דמרי דביתא אכלה לליש חביל ומית [ח]חייבה רבא לשלומי דמי ברחא לימא פליגא אדרב דאמר רב הויא לה שלא תאכל אמרי הכי השתא התם שלא ברשות לא קביל עליה נטירותא הכא ברשות קביל עליה נטירותא ומאי שנא מהאשה שנכנסה לטחון חטין אצל בעל הבית שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה חייבת טעמא שלא ברשות הא ברשות פטור אמרי לטחון חטים כיון דלא בעיא צניעותא מידי לא בעי מסלקי מרוותא דחצר נפשייהו ועליה דידיה רמי נטירותא אבל למיפא [ב]כיון דבעיא היא צניעותא מרוותא דחצר מסלקי נפשייהו הלכך עלה דידה רמיא נטירותא: הכנים שורו לחצר בעל הבית: אמר רבא [ג]הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות וחפר בה בורות שיחין ומערות בעל השור חייב בנזקי חצר ובעל חצר חייב בנזקי בור אף על גב [ד]דאמר מר [ו]כי יכרה איש בור [ה]ולא שור בור הכא [ה]כיון דאית ליה להאיך למלוייה ולא קא מלייה כמאן דכרייה דמי ואמר רבא [ו]הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הוזק בו חייב רבץ פטור ומשום דרבץ פטור אמר רב פפא מאי רבץ [ז]שהרביץ גללים ונטנפו כליו של בעל הבית דהויא גללים בור ולא מצינו בור שחייב בו את הכלים הניחא לשמואל [ז]דאמר כל תקלה בור הוא אלא לרב דאמר עד דמפקר ליה מאי

איכא למימר [ח] **אמרי סתם** [ט]גללים אפקורי מפקיר להו ואמר רבא [י]נכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הוזק בו חייב הזיקו בעל הבית פטור א"ר פפא [כ]לא אמרן אלא דלא הוה ידע ביה אבל הוה ידע ביה הזיקו בעל הבית חייב מ"ט משום דאמר ליה [ל]נהי דאית לך רשותא לאפוקי לאזוקי לית לך רשותא ואזדו לטעמייהו דאמר רבא ואיתימא רב פפא שניהם

הבא ברשות קביל עליה נטירותא. תע"ג לעיל לימר רבא לחלרכה משום דברשות הוא דמקבל נע"ה נטירותא טפי ומפי' חנן את עצמו אלמא הוכע כמו של בעל הבית ברשות הכא היינו טעמא דלמסיק משום דבעיא לגיעותא שמגלה זכוותיה בשעת ליסה ומסלק מרוותא נפשייהו ומ"ם פריך עליה מהאשה שנכנסה לטחון ולא לליה להקשות מכל הנך דמתניתין קלירות ופירות ושור דמשה ניחא ליה למפרך דס"ד לאשה מסלקי מרוותא נפשייהו טפי משום יחוד:

אע"ג דאמר מר איש בור ולא שור בור. לכומר ומתוך כך היה לנו לפטור בעל החצר וה"מ כ"ש לפי שי לו ממעטינן שור שהיה רגיל לפטור בעל החצר דהוה ליה למימרי מיבעי ליה לשעל השור וי"ל דס"ג תע"ג לחמר מר איש בור ולא שור בור והיה (כ) רגיל לפטור כל לחם בגור שכרה שור לכומר ומתוך כך היה לנו לפטור בעל החצר דס"ל למידרש מפקוח זה שלא יתחייב שור לחם בגור שכרה שור זה לין קברת לדרוש כך תלה כיון דעליה למלוייה כמתן דכרייה דמי ורלה [ס]דלפי' לם תפרו לחם דבר מיוחד הוא חייב בעל החצר בנזקי בור ועליה דידיה למלוייה והחופר משלם נזקי החצר ול"ע: **איש בור ולא שור בור.** וה"ת והא לעיל (דף כב.) פטרינן בעל הגמל כשלח שכשכה למ"ד לחם משום ממונו תע"ג דלא כתיב חיש חם ולא שור חם וי"ל דהתם נמי כתיב שלח ישלח המבעיר חת הבערה דממעט דוקא כשמבעיר עלמו הוא משלם:

ומינפו כליו. פ"ה דוקא כליו לחבל הוא עלמו [הוזק] חייב בעל השור ואף פטרינן ליה משום חיש בור ואף שור בור לכל מידי דהוה דילמא בשעת נפילה כגון בגלגיש וכן נפלה גמלו ואף העמידה דממחייבת ליה משום בור ותע"ג דאיכא לאף על גב דכרייה לא כרייה אלא כיון דבשעת כרייה דידיה הוא ועליה רמי לשלוקיה ואף שלוקיה כשתן דכרייה דמי אף על גב דמפקיר להו בשעת ואף על גב דאמר לשור בור ה"מ כ"ש דמי לשור בור כרה"ר דאפקיר ליה ודלילא דהוא שלוקיה כרגיל המרגול מאליו דלילא לאו דידיה הוא: **וחזיק.** קרי בין שתכוין בין שלא מתכוין ומיהו בידים הזיקו: **חזק.** זה היה עומד במקומו וגם בעל הבית ונתקל בו: שניהם

הגהות הב"ח

(ה) גמ' אמרי סתם גלגיש. כ"ג עי' מ"ש מזה בב"מ דף סח ע"ב: (ב) תוס' ד"ה תע"ג דאמר וכו' והיה דומה לפטור כל אדם בגור:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אע"ג וכו' דאפילו אם חפרו. עיין לעיל דף כט ע"ב תוס' ד"ה פליגי ולקמן דף מט ע"ב תוספות ד"ה ברה"ר:

מוסף רש"י

משונה קרן בחצר הניזק. קרן תמה וכל תולדותיה קרי משונה שהוא שונה ומזיק את ומקן, שלא היו דרכן לכך (לעיל יד.).

תורה אור השלם

1. וְכִי יִפְתֶּה אִישׁ בּוֹר אוֹ כִי יִכְרֶה אִישׁ בֹּר וְלֹא יְכַסֶּנּוּ וְנָפַל שָׁמָּה שּׁוֹר אוֹ חֲמוֹר: שמות כא לג

רבינו חננאל

ההיא איתתא דעלא למיפא בההיא ביתא ברשות מריה דביתא, אכל ברחא דמרי ביתא ללישה חביל ומית וְחִייְבֵיה רבא לשלומי ברחא ליתא. שם נימא פליג אדרב דאמ' היה לה שלא תאכל, ומשני התם לא אמ' רב הכי אלא דשלא ברשות על ולא קביל עליה בעל פירות נטירותא דבהמתו דבעל הבית. אבל הכא, כיון דברשות עיילה קבלה עלה נטירותא דבהמתו דבעל הבית, ולא עוד אלא כיון דלמיפא בעיא צניעותא דהא בעיא לגלויי זרועותיה בלישה ובאפייה ומרי דביתא סלוקי סליק נפשיה הלכך עלה רמיא נטירותא, וכן הלכה, ודרב נמי איתה דהא רבא מברר טעמה ולא דחי לה. ובטחינה לא בעיא צניעותא ומרי דביתא לא מסליק נפשיה מביתיה הילכך בטחינה פטורה. **מתני'.** הכנים שורו לחצר בעל הבית וכול', אמר רבא הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות וחפר השור בה ברגליו בור, **בעל השור חייב בנזקי החצר ובעל החצר חייב בנזקי בור.** ואע"ג דאמר מר כי יכרה איש בור ולא שור בור, הכא כיון דהוה ליה לאיתויי עפר ולטמייה ולא עבד, כמאן דכרייה הוא דאמי. **ואמר רבה הכנים שורו לחצר חבירו שלא ברשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית הוזק בו חייב, הזיקו בעל הבית פטור.** ולית לן למימר דרב פפא פליג עליה, אלא מפרש הוא ואמ' דאי ידע ליה בעל הבית ואזקיה חייב, דאמ' ליה נהי דאית לך רשותא לאפוקן לאזוקן לית לך רשותא, ואזדו לטעמיהו דאמ' רבה כול'. והני שמועתא דרבה הילכתא נינהו, דלית מאן דפליג עליה.